D•N
10/9 1950

Samverkan i samregering

Alla demokratiska partier betygar i dessa dagar sin villighet till samverkan. I försvarsfrågan har man redan börjat ett regelbundet samarbete genom överläggningar mellan partiledarna. I utrikespolitiken föreligger en plattform för samgående inte bara därför att denna fråga hållles utanför den rena partistriden, utan främst därför att alla — från Atlantpaktens anhängare till de mest utpräglade isolationisterna — har klart för sig att en ändring i denna politik inte är tänkbar utan en bred anslutning i riksdagen. Även i ekonomiska frågor har ökad möjlighet till samförstånd skapats genom att socialdemokratin steg för steg vikit från den socialiserings- och regleringsentusiasm som fyllde partiet för fem år sedan, inför den skördetid som inte kom. Detta innebär ej att motsättningar saknas, tvärtom; de är på en rad punkter både klara och betydande. Men det innebär att vi kommit till en punkt då utsikten att upplösa motsättningarna i kompromisser är ovanligt stor. Den socialdemokratiska rerätten från de doktrinära positionerna, partiets indirekta erkännande av de många sakliga misstagen är en av grundvalarna för det nya läget. En annan är stegringen av de utrikespolitiska riskerna, nu som alltid ett medel att aktualisera gemensamma värden och värdet av gemenskap.

Samregeringens idé är inte beroende av dylika tillfälliga situationer. Samregerande innebär en ny form av parlamentarism, motiverad av hela den utveckling som den moderna statens struktur undergått. Vi kan inte för framtiden tänka oss att för hela folket avgöranden beslut skall fattas med knapp majoritet, att regeringen med dess oerhörda och växande befogenheter skall utgå blott från ett parti, att demokrati skall vara likbydig med ett partis maktmonopol, med åsidosättande av starka minoriteter. Det är här fråga om en principiell omläggning av statsskicket, inte om en nödfallslutvig. Detta synes också väljarna ha förstått, ty alla opinionsundersökningar under senare år visar ett väldigt flertal för en sådan nyorientering. Men uppenbart är att ett skede av avspänning och samling bedöm lämpa sig särskilt väl för att starta den nya given därför att partiledningarna i ett sådant skede har lättare än eljest att uppge sina speciella ambitioner och jämka på sina särkrav.

Trots detta, och trots försäkringarna om samarbetsvilja, möter inom socialdemokratin ringa förståelse för denna metod, den enda som verkligen kan ge stimulans och ryggrad åt en samverkan. De mest egenartade tankegångar mobiliseras mot grundsatsen om samregering. Det sägs att en socialdemokratisk majoritet under alla förhållanden vill söka kontakt med och ta hänsyn till oppositionen — som om inte var och en förstod att den som ensam har styret blir mera egenmäktig än den som delar makten och ansvaret. Det sägs tillika att en samregering försvagar det starkaste partiets möjligheter — detta argument står i direkt strid med det först nämnda, ty tydligt är att varje samförstånd måste bygga på ömsesidiga eftergifter. Med dessa gyrupunkter överskyls det enkla faktum att majoritetspartiet vill bevara sitt allenastyre; talet om samverkan blir blott ett av medlen att bevara hela makten.

Men socialdemokraterna förkastar också tanken på en den nuvarande demokratiska oppositionen bildad regering. Den skulle bli alltför oenhetlig, alltför svag, säger man. I detalj är motiveringen ofta felaktig, men den innehåller en kärna av sanning; en icke socialistisk regering med en svag majoritet har ännu svårare att styra än en socialdemokratisk regering av samma typ, helt enkelt därför att socialdemokratin i den organiserade arbetarrörelsen har ett utomparlamentariskt kampmedel, till vilket ingen motsvarighet finns inom motståndarnas läger. Den slutsats som regeringen är benägen att dra ur de refererade resonemangen, nämligen att Sverige blott kan styras av socialdemokratin, leder emellertid i praktiken till den parlamentariska demokratins uppgivande.

Botemedlet är majoritetsstyrets brytande på sådant sätt att ett samstyre blir oförankomligt. Folkpartiet är genom sin mellanställning hänvisat till att söka samverkan på skilda håll. Då partiets ledande män talar om nödvändigheten av samverkan är det tydligt att de menar inte bara samförstånd i största allmänhet, utan en samregering av de demokratiska partierna. En förtsatt framsmarsch för folkpartiet är därför en segar inte bara för den förening av socialreformismen och avståndstagande från socialisering som utgör kungsådran i aktuell svensk politik. Den är en segar också för den samarbetstanke som en stor majoritet av väljarna — om också inte av politikerna — gjort till sin. Då socialdemokratin vänder sin propaganda främst mot folkpartiet och visar högern ett slags nedlåtande välvilja är detta i känsla av att högern inte kan bli farlig för partiets allenastyre; en stark höger skulle göra en samregering svår eller omöjlig att upprätta. Ett starkt folkparti kan, inte genom att eftersträva monopol på statsmakten, utan genom att samverka och förmedla — genom att göra samverkan och ömsesidiga eftergifter nödvändiga —, bieda ett nytt skede i svensk demokrati i avspänningens tecken.

Höglundarna spelar oskulder

Den Höglundska riktningen inom Stockholms socialdemokrati bedyrar dag efter dag att den aldrig samverkat med kommunismen, att talet om en samverkan helt enkelt är "ett rent falsifikat". Det är starkt med tanke på att riktningens ledande man höjt parollen "ingen vänskap åt höger, ingen fiendskap åt vänster" och att höglundarna ännu efter Pragkuppen invalt kommunister i stadens preshlium och i för försvar och säkerhet viktiga nämnder. Beklagligt är att majoriteten av redbara demokrater i riksdag och press är redo att, om också något halvhjärtat, medverka i denna propaganda, trots att höglunderiet i huvudstaden för dem borde vara lika förhatligt som Tammanyorganisationen varit för hederliga demokrater i New York.

Det har dess bättre inte alltid varit så. Höglunderiets halvkommunism har stämplats även av socialdemokraterna själva. Det klara uttalandet mot samarbete med diktaturpartiet vid 1948 års partikongress ansåga allmänt vara riktat mot hr Höglund och hans män, och hr Höglunds instämmande i resolutionen betraktades som ett slags avbön. I debatten erinrade en frispråkig talare, hr Thunborg, om hur långt höglundarna gått i samarbetsvilja och betecknade det som orimligt att misstankarna mot hr Höglund skulle bero på borgerlig "hetspropaganda". Den socialdemokratiske ordföranden i och anklagat de borgerliga för att vara "kapitalismens legohjon" — hr Höglund som sagt allt detta och naturligtvis också raka motsatsen har städse lakttagit en kyligt likgiltig hållning till saninngen och med en av anständighet ohämmad frasrologi påstått vad som för ögonblicket trotts vara lämpligt. Det oroande ligger däri att om enligt höglundarna intet samarbete med kommunismen ägt rum, anser sig riktningen uppenbarligen kunna bedriva samma sorts politik efter 1950 års val som under åtskedet 1946—1949 — utan att kalla denna politik för samverkan.

Att kommunistpartiet är i rysk sold

lär ytterst få människor betvivla. Man har kunnat konstatera detta i land efter land. Sverige är intet undantag. Som hr Hjalmarson påpekade i fredagens radiodiskussion föreligger numera en mycket omfattande och stark indicibevisning. Författ tjänsten härav tillkommer främst den socialdemokratiske partifunktionären Paul Björk. Hans ingående analys av kommunistpartiets utgifter och inkomster, offentliggjord i Morgon-Tidningen förra vintern, satte komiförmonbuden i ett skruvstäd. Det är uppenbart att de lever på nåder — utan det regelbundna penningunderstöd som utskiftas åt dem likasom åt kommunistagenturerna i andra länder skulle de inte kunna fortsätta rörelsen som hittills. Men varför inte direkt fråga gamla representanter för kommunistpartiet, alltså avhoppare som åtnjuter socialdemokratins fulla förtroende, till och med satts på hederposter. Främst bland dessa står ledaren för Stockholms socialdemokrater, Z. Höglund. Morgon-Tidningen borde fullföljda Paul Björks hedervärda upplysningsverksamhet på dessa skumma områden genom att av hr Höglund begära svar på frågorna: Hur gick det till pa er tid, hur stora var beloppen, hur överfördes pengarna och hur ordnades partiräkenskaperna så att allt skulle se oangripligt ut?

Hr Z. Höglund talar i egen sak, men han borde vara angelägen att bistå med sakkunniga informationer även när penningförsändelserna till valrörelser, speciella kampanjer och allmänt underhåll har gått genom andra händer, eventuellt hade karaktären av donationer från ryska affärsföretag. Förbindelserna gick inte över Östtyskland på den tiden, men det fanns andra möjligheter. Även hrr Karl Kilbom, Spångberg i Charlottenberg och Otto Grimlund har kanske något att komma med partivänner emellan.

PRESSGRANNAR

Var och en skall första följa sin övertygelse medgav statsministern i radio sedan han pressats på den punkten. Somliga vill jd framställa fackföreningsmäns röstande med folkpartiet som något slags brott mot god sed. Det är alltså icke något solidaritetsbrott, Stockholms-Tidningen (fp) anknyter några reflexioner:

På arbetsplatsen säjer en del folk att om man är anslutes till "partiet", kan man inte gå med ett annat parti och "rösta dubbelt". Det där är ju skoj. Att gå upp i en valokal och rösta på vem man vill, är en frivillig handling. Att bli medlem av ett parti genom s. k. kollektivanslutning, är en tvångshandling. Den medför inte några motsvarande skyldigheter. Socialdemokraterna får medlemsavgiften, men de kan inte beröva någon fackföreningsmedlem rätten att rösta fritt.

Riksdagsman Strand, LO:s ordf., skrev nyligen att kollektivanslutningen inte utgör något avsteg från den politiska åsiktsfrihet, som är erkänd inom de fackliga organisationerna. Men hela den agitation, som bedrivs i det tysta, misebruket av solidaritetens begrepp, försöken att begagna kollektivanslutningen som påtryckningsmedel vid röstningen — allt detta visar motsatsen. Liberala arbetare kan dock viss, att de trots kollektivanslutningen tvång är fria medborgare genom att rösta med folkpartiet.

Det var många som gjorde det senast — hundratusental i hela landet —, och de har inte fått anledning att ångra det. De har särskilt noggrant följt med folkpartiets verksamhet under de senaste åren. De vet att folkpartiet ärligt strävar att gagna intressen som även är arbetarnas. Varför skulle socialdemokraterna och kommunisterna till den vilda grad vanställda de liberalas verksamhet om det icke förhöll sig på det sättet? De hatfulla kampanjerna förråder syftet. Se efter hur det är i verkligheten, rent sakligt sett, och låt inte förvilla er! Röstberättigheten garanterar fri röstning.

Per Albin Hansson fick lugna folket med en fras 1939 om vår förträffliga beredskap — men då var kriget redan i gång och det gällde att få svenska folket att behålla nerverna. Nu — då det gäller femte kolonnens sabotageförberedelser — vill vi ha något mera än inrikesministerns allmänna fraser och pappersplaner. K-villsposten (h) kommer med några erinringar:

För att en statlig polis skall ha någon chans i den kampen fordras ingående kunskaper om femtekolonnens taktik och teknik — det är tvivelaktigt om statens poliskola i dag har tid och anslag för sådan utbildning! Det är inte vilken polisman som helst som kan sättas in på kriminaltjänst utan specialutbildning — och detsamma är förhållandet med säkerhetspolisen. Herr Mossbergs lätta antydan om dubbel förstärkning av polisen "i ett krisläge" är därför ej tillräcklig.

Hur många av dessa som skall bli med i "förstärkningen" kommer att kunna användas för säkerhetstjänst? Hur många kan pejla in hemliga radiosändare, avlyssna två agenters samtal på främmande språk, upptäcka, skugga och skaffa bevis mot specialtränade landsförrädare? Sabotage kommer i "vanligor". Eftertanken säger att man inte kan improvisera en säkerhetstjänst när krisen är inne.

Vore det så bra beställs som hr Mossberg låter påskina, så skulle inte bland antnat partiledarna, vara undervättade om åtgärderna, men någon sådan orientering föreligger inte. Inrikesministerns "redogörelse" för tillståndet är till vissnelig det papperskryt — bravurande över ofullbordade, delvis inte ens inledda åtgärder.

Vid sidan av sina polisuppgifter ägnar sig hr Mossberg åt att hjälpa partivänner till befordran, nu senast genom att utfärda intyg åt en sökande till rektorstjänst i Gubbängen. Om denna affär — först berört i Dagens Nyheter — yttrar Svenska Morgonbladet (fp) följande:

Stateråd intyget rör sig om en sådan bagatell, att det överraskar, både att den till en rektorstjänst sökande velat begära ett dylikt intyg och att hr Mossberg sått till tjänst med dess utfärdande. I sak framgår ingenting annat än att hr Norman skrivit en artikel och hållit ett föredrag i en fråga, som intresserat honom. Man gör sig osökt den frågan: är det själva saken som dr Norman velat få belyst genom de två intygen eller är det sina fina förbindelser med statsminister Erlander och inrikesminister Mossberg han avsett att få fastslagna? Man skulle också kunna fråga sig: hade hr Erlander och Mossberg varit lika intresserade att bevärda sig med dessa begagtelser, om det gällt personer som icke varit socialdemokrater?

Att ställa sådana frågor anses opassande. Det är inte god ton i societeten.

Kommunistnederlaget i Danmark förklaras av partiledningen med att väljarna "er blevet skræmt" från att rösta som de borde — en ursäkt som tydligen avsetts för Moskvaradion. Danska Socialdemokraten replikerar:

Det, der har skræmt danske vælgere, er kommunistledernes kolonne-virksomhed, deres kyniske glæde over nedsablingen af det czekoslovakiske demokrati, deres hykleriske "fredx"-propaganda samtidig med at de lyder krigsanstiftterne på Korea. Det er kommunistledernes forresderi, først over for den danske arbejderklasse og dernæst over for det samlede danske folk, der har skræmt vælgerne og fået dem til at vende sig fra dette parti.

Stadskarta med hjälp av flygbilder.

En stadskarta för Nynäshamn skall utarbetas av stadsingenjörskontoret med hjälp av flygbilder. Arbetet, flygfotograferingen oräknad, beräknas kosta ca 5.000 kr.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagenshetter.
Postgiro-ritkg (för annonser) nummer (1617 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten.
(Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kilberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedberg.
Dagens Nyheters Aktiebolag.
Verkst. direktör: Helge Hellborn.

PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. kr. 7.75 Kvartal .. kr. 23.25
Halvår .. kr. 37.— Helår .. kr. 64.—
SENASTA ANMÄLNINGSTIDER
daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

Organisationsnämndens uppfattning att Vaxholms kustartilleriregemente bör upplåtas som självständig organisation delas inte av regementschefen, överste E. Cederlöf. Han anser tvärtom att regementet allt framgent bör vara självständigt med egen förvaltning av regementets övningsområde och med regementschefen som ansvarig för regementet. De med försläget förenade nackdelarna synes överstet så stora att de inte överväger förfelarna.

I andelingsskatten på Gotland förutsås för 1951 bli oförändrad, 3:80 per skattekrona. (DN, Visby.)

(Annons.)
Inför valet att gå i den gamla hostymen eller köpa ny ska Ni ej behöva. Sänd den gamla, till Saltsjöbadsvätten och den kommer igen som ny. Ring 19 02 90 eller lämna in den i någon av våra butiker.

Balong i rokoko hos Nordiska Galleriet, Nybrogatan 11

Låt oss presentera
Nordiska Galleriet
även för våra möbelintresserade kunder

Vår specialitét har tidigare varit konst och konstutställningar, men från och med nu har vi också möbler.
Med den vackra rokoko-interiören på bilden vill vi visa Er ett exempel ur vårt stora urval i antika stilar. Men vi har också allt för moderna inredningar. Ni kan välja bland våra interiörer, enstaka möbler och grupper. Vi har bekväma villkor, och för råd och upplysningar står våra skickliga heminredningsarkitekter kostnadsfritt till förfogande.
Vill Ni se god konst i interiör, vill Ni se möbler som gör hemmet ombonat och vackert, gå då till Nordiska Galleriet — vi har hög standard till låga priser.

H. M. Konungens hovleverantör

Nordiska Galleriet
SPECIALAFFÄR FÖR MÖBLER och KONST
Nybrogatan 11

Tel. växel: 67 05 05

LÄR OCH TRIMMA engelska
Pröva SOHLMANS språkkurser på grammofon
Gratis under 8 dagar
Sänd in nedan stående kupong så skickar vi Er omgående ny broschyr om dessa språkkurser med Radiotjänsts inspelning.
FINNES ÄVEN FÖR FRANSKA OCH SPANSKA SPRÅKEN.
Sohlmans Förlag Box 236 STOCKHOLM
Sänd mig omg. broschyren, för 2kg gratis kan få pröva Sohlmans Språkkurser under 8 dagar.
Namn .....
Adress .....

Milda är sol på mackan!
Scouter här till "hajk" ses vandra. Det gör också många andra.
Scoutens liv i skog och mark hälsa ger — och hunger stark.
Mat då smakar underbart! (Milda-näringsrik så klart!)
Milda är solsken i kosten
Det är just det fina i kråksången! Inte nog med att Milda är väldigt gott, närande och lättmält. Det innehåller dessutom vitaminer året om (A, D, E, F). Hundratusentals mödrar till pigga pojkar och flickor landet runt håller också styvt på Milda som ett förstklassigt men ändå ekonomiskt livsmedel. Milda smakar bra, bakar bra och lagar bra. Ni använder väl själv alltid Milda i hushållet? (Margarinbolaget.)
Milda MARGARIN
Milda säljes i köpmannabutiker.
Säg nammel - säg Milda

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.